B. C. D.

DISPUTATIO MEDICA INAUGURALIS

De

ALVI CONSTIPATIONE,

Quam

SUMMO DUCE ARCHIATRO

Authoritate & Decreto Gratiosæ Facultatis Medicæ in Alma Tubingensi,

PRÆSIDE

MAGNIFICO UNIVERSITATIS h.t. RECTORE

DN. GEORG-BALTHASARE METZGERO, Med.D. & P.P.

Patrono ac Præceptore suo æternùm devenerando.

Pro Licentia

Summos in Arte Medica Honores, Insignia atq; Privilegia Doctoralia, legitimè consequendi,

Publico Eruditorum Examini sistit

IN AULA NOVA

Ad diem Augusti,

JOHANNES SIGFRIDUS Müller/
Neolitho-Hoenloicus.

TUBINGÆ,
Typis JOHANN-HENRICI REISI,

ANNO M DC LXXVIII.

VIRO
Admodùm Reverendo, Dignißimo atque Excellentissimo,
DN. CHRISTOPHORO WÖLFFLINO,

SS. Theologiæ Doctori famigeratissimo, Sereniss. Würtemb. Duci à Concionibus Aulicis & Confessionibus sacris, Ducalis Consistorii Assessori, nec non Laureacensium Præsuli gravissimo, Cognato suo atque primo studiorum suorum Promotori loco Parentis piè, sanctèque æternùm colendo,

UT ET

Germano suo charissimo

VIRO
Nobili, Præclarißimo,
DN. HENRICO JACOBO MÜLLERO,

Serenissimo Württembergiæ Duci à Consiliis Redituum & Rationum Cameralium fidelissimo,

PRO. COLLATIS. HACTENUS. BENEFICIIS.
IN. MENTIS. GRATÆ. SYMBOLUM.
UTQUE. BENE. DE. SE. MERERI. PERGANT.

Dissertationem hanc inauguralem
Dat. dicat. consecrat.
Obsequiosissimus Cliens,
Fidelissimus Frater

JOHANNES SIGFRIDUS Müller.

B. C. D.

TRita in *Medicorum* Schola vox eſt: *Qui bene ingerit, bene digerit, bene egerit, ſanus eſt.* Ratio è longo petenda non venit; cùm enim omne animal, quamdiu ſalvum fuerit, nutritione indigeat; hæc autem, niſi extrinſecus advocatô & ingeſtô alimentô, niſi hôc bene digeſtô inque ſuccum & ſanguinem converſô, fieri nequeat, quis non videt, à bona ingeſtione, parique digeſtione præcipuum valetudinis punctum dependere. Nec minoris felix egeſtio momenti eſt: Quantum enim ſanis pariter ac morboſis vel ſola immorigera alvus, ut alias egeſtionis vias nunc modosq; taceam, cùm ſuum non faciat officium, negotii ſæpe faceſſat, præter quotidianam experientiam ipſe *Cous* noſter teſtatum reliquit, ventris, inquiens, torpor omnium conturbationem & vaſorum impuritatem affert, *6. epid. ſ. 3. t. 1.* Unde, ùt in fœminis, quod ex ore *Scherbij Caſp. Hoffmannus* monet, ſemper eſt quærendum de menſibus, in pueris de lumbricis, *l. 1. de loc. aff. c. 8.* ita ſecundùm *Hippocratem* ſub primo ſtatim acceſſu inter alia ægrum interrogare oportet, an alvus ſecedat *l. de affection.* pro vita enim longa nihil utilius, quàm quotidiana alvi excretio, nihil incommodius & deterius, quàm niſum expultricum facultatum, ani & veſicæ, negligere, verbis *Franc. Oſwaldi Grembſii arb. integr. & ruin. hom. l. 3. c. 2. par. 77. 78.* Rei itaque di-

gnitate, vel potiùs necessitate, persuasus, locô *Inauguralis Thematis*, Symptoma communissimum, ægro & Medico molestum, Alvi Constipationem sub examinis incudem vocabo, hujus naturam, causas, signa & curationem plenius exploraturus. Deus successum secundet.

Thesis I.

ALvi igitur constipatio, adstrictio, obstructio, detentio, durities (his enim & similibus nominibus insignitur *Affectus præsens*) quid sibi ratione nominis velit, in vulgus jam notum est; τῆς κοιλίας στέγνωσις *Dioscoridi*, ξηρότης *Hippocrati* audit. Qua rem; *Est naturalis excrementorum alvinorum dejectionis defectus ab expultricis Intestinorum frustratione ortus.*

II. *Defectum* dum assero, *naturalis dejectionis*, symptoma actionis læsæ indigito, hujusque vel abolitæ penitùs, si planè nulla fit excretio, vel imminutæ, si aliqua, valetudini tamen bonæ conservandæ non sufficiens, materiæ excernendæ non correspondens, quarum hîc nulla excluditur; peccatur utrinque, luereque peccatum hoc totum subinde corpus, & partes omnes coguntur, ùt infra constabit. Addo *alvinorum excrementorum;* ut cætera seponam, quæ hujus loci & viarum harum non sunt, in œconomia tamen humana naturaliter & quotidiè generantur: Ut enim impossibile est, fabrum scriniarium operari sine scobibus; ita impossibile, ullam fieri in corpore coctionem sine excrementis, verbis præcit. *Hoffmanni.* Omnium tamen evidentissimè prima coctio, quæ in ventriculo & intestinis fit & absolvitur, sordes ex necessitate materiæ colligit, easquè cum aliis aliùnde confluentibus, cùm in alios natura usus convertere nesciat, si bene sibi consultum vult, in tempore, debitâ copiâ viâque, ejicit; secus ubi accidit, symptoma hoc nostrum nascitur, & cum eo mali omnis lerna.

III. *Subjectum Intestina* voco, locum ubi naturaliter crassiores alimentorum feces colliguntur, excrementitii humores aliunde confluunt, & suô excernenda tempore stabulantur. Statim autem

quæstio

quæſtio naſcitur; an totum corpus hoc tubulatum, quod inteſtinorum communiter nomine venit, à pyloro ad ſedem usque protractum, ſubjectum agnoſci debeat? *Riolanus* omnibus hoc inteſtinis commune ſymptoma facit: quòd verum, ſi tàm transmittentes quàm excipientes viæ conſiderentur, ſecundùm *Theodor. Schenckium Exerc. Anat. 5. l. 1. ſect. 2. c. 18.* omnibus data eſt interna tunica movens, omnibus motus periſtalticus datus, quod ex *Franc. Gliſſonio de ventriculo & inteſtinis* mox planius patebit; Imò jam nominatus *Caſp. Hoffmannus de loc. aff. l. c.* etiam ſuperaddit ventriculum qui malè diſpoſitus egeſtionem quoque impedit. In ſpecie duodenum inſtrumentum obſtructionis fieri nemo inficiabitur, qui ſitum ejus ſub pancreate cognitum habet, quô induratô & compreſsô ſubtus duodenô, ut nauſea non rarò & vomitiones ſequuntur, ad exemplum à *Dominico Panarolo* notatum *pentecoſt. 1. obſ. 44.* ita etiam alvi obſtructiones de facili oriuntur. Obſtructum hoc à lapidibus nucis moſchatæ magnitudine & plumbeô colore viſum à *Trafelmanno* recenſet *Th. Bartholinus in inſtit. Anat.* ſtercore refertum duriſſimô prædictus *Panarolus pent. 3. jatrolog. obſ. 29.* conſpexit. Nec de jejuno aliter cogitandum pari ex parte cum priori ſitu gaudente. *Modernorum* qui delectantur placitis, aſſerti inde hujus felix ſubſidium accerſere poſſunt; dum enim ſucci hi bilioſi, pancreatici & ſalivalis confluxum hìc fieri, in alvinarum præprimis ſordium, per novam hinc ortam efferveſcentiam, ſequeſtrationem, credunt, quis non animadvertit, non factâ feliciter ſequeſtratione hác, inter alia, ſymptomati & huic amplas hìc feneſtras foresq; aperiri? Conſulantur *Franciſc. de le Boe Sylvius in Idea Medic. pract. Bernhard. Swalve pancr. pancren.* &, qui cum his faciunt, plures. Ileum, ſtercorum primum elaboratorium & ſtabulum, ſecundum *Gliſſonium l. c. c. 24.* adeò hìc abſolvi non poteſt, ut, quibus non ſufficiunt variæ remorandis p. n. excrementis convolutiones, ſuas vel ipſum, quas confert hìc, vires in iliaco malo ſatis ſuperque probet, dum alvo occlusâ per ſuperiora ſcybala alvina redire jubet, in hernia inteſtinali prolapſum, alvum ad gangrænam, imò mortem uſquè ſupprimit. Cœcum quidem, coli appendicula, quod potiſſimis extra uterum uſu deſtitutum, nec ſingularia ad Medi-

 cinam

cinam facientia suppeditare creditur, an culpâ aliquâ teneatur, in medio relinquo; communes cum cœteris intestinis affectiones habere *Schenckius*, *l. c.* largitur, multaque hîc asservari non per dies tantùm sed per menses *Andr. Laurentius* asserit, indeque devoratos cerasorum nucleos post quartum demum mensem rejectos scribit *l. 6. Anat. c. 14. Joh. Fernelius* crassiorem hîc pituitam diutius coerceri, nonnunquam in calculos concrescere autumat *6. de part. morb. & sympt. c. 9.* mortem ipsam miram alvi adstrictionem sequutam fecibus in cœco coacervatis, *Marcellus Donatus. Hist. Med. mirab. l. 4. c. 10.* notavit, ut ideò non sine ratione hoc suspectum *Th. Bartholinus* habeat *c. 3. epist. Med. 70. cent. 4. epist. 92.* In colo verò præcipuè colligi alvinas feces, experientia, dolor ab inflatione & distensione natus, sexcenta alia, abundè comprobant. Intestinorum omnium amplissimum hoc est, ut primæ coctionis excrementis recipiendis, & ad necessitatem supprimendis par sit, situm musculis abdominis contiguum accepit, ut horum compressionem in egerendis fecibus primùm sentiat, propellatque in rectum, unde laxatis pòst fibris sphincteris annularibus rectò efferantur, Naturæque voto satisfiat: contrà, si contrà fit.

IV. *Causam immediatam*, ad commune placitum, dixi, *frustratam intestinorum expultricem.* Frustratur autem hæc vel expellendæ materiæ, vel intestinorum ipsorum, causarum mediatarum proximarum, culpâ; Materia expellenda præcipuè quidem assumptorum & in ventriculo & intestinis contentorum moli adscribitur, ad cujus etiam copiam aut inopiam, nec non qualitates varias, expultricis exercitium sese habet: Contribuunt tamen symbolum etiam suum partes secretioni dicatæ aliæ, quæ sua pariter secrementa in communem hunc intestinorum ductum deponunt, & quidem, si *Glissonius l. c. c. 24.* calculum rectè posuit, duplô circiter plus, ut excernantur. Hæc, quæ, qualia, quanta sint, ad mentem suam *Casp. Hoffmannus* explicat, *l. c. c. 2.* verius ea *Glissonius* determinasse videtur *l. c. c. 24 §. 6.* quibus *Thomas Willisius* ex hypothesi sua liquorem ex nervearum fibrarum extremitatibus extillantem associat *pharmac. ration. s. 6. c. 6.* culpamque merentur vel quantitate eâque vel excedente, si justô

co-

copiosiora viam sibi ipsis intercludant, secundùm *Hieron. Capivaccium. l. 3. pr. Med. c. 13.* vel deficiente, si pauciora vel nulla sint, quæ expultricem non satis vel planè non sollicitant; qua de posteriori tamen causa an rectè hic recenseatur, non immeritò cum *Paulo Ammanno in paræn. ad Instit. l. 2. sect. 3. c. 6.* dubito; quô enim modô, quod non est, accusare, aut alvum constipare potest? Non entis nullæ sunt actiones. Vel qualitate, si calida nimis & sicca, dura minusque mobilia descensum præpediunt; si viscida, tenacius adhærentia, propulsioni pertinaciter resistunt, si vi stimulante quacunque careant. Intestinorum culpa varia occurrit, quatenus præsentis objecti ingrati perceptione non gaudent, vi motivâ destituuntur, vias non satis liberas, non rectè dispositas offerunt. In perceptione objecti vel quantitate vel qualitate molesti principaliter expultricis facultatis fundamentnm consistit; expellit enim non nisi quod molestum, quod displicet, unde naturali sensu quodam displicentiæ hujus intestina opus habent, qui si abest, nec intestina ad moliendam excretionem irritantur. Dein motus intestinorum naturalis, quô expulsio perficitur, requiritur; non enim excrementa seipsa movent, sed ope & contractione fibrarum suarum motum intestina naturalem, testudineum ferè, peristalticum dictum, patiuntur, quô à parte ad partem sensim sensimque recrementa propelluntur & ad alvum usque protruduntur; qui si diminutè exercetur, miri nihil alit, si illa etiam diminutè excernuntur. Motus hujus in intestinis adhuc calentibus in abdomine recens aperto, nec non extra abdomen per vulnerationem effusis, manifesta ad oculum vestigia notare licet. Naturali motui huic voluntarius alius in subsidium venit, quô reclusô ani sphinctere musculisque abdominis compressis excrementa rejiciuntur; hôc læsô expulsio itidem vacillat. Denique viæ liberæ, cavæ, lubricæ desiderantur, per quas materia exportatur, quæ vel per congenitum vitium vel adscititium transitum materiæ denegant, de quibus omnibus & singulis jam circa *causas mediatas remotas* plenius.

V. *Harum* primæ sunt ex *naturalium rerum* ordine petitæ, temperamentum calidum & siccum, quod alvi naturâ siccioris non raró author est; frigidum & siccum, v. gr. Senum, quibus

 ideò

ideò præ aliis ætatibus ſiccam habere alvum magis convenit apud *Hippocratem de affection.* habitus calidior corporis, cutis raritas *6. epid. ſ. 3. t. 1.* quæ multam humiditatem transmittit. Inter anni tempora hyems aquilonia malè audit *3. apt. 5 & 11. 12. comment.* exiccat enim & refrigerat; quà ſexum virilis, ceu calidior & ſiccior, præ muliebri citius hâc tentatur; quâ vitæ genus gravidæ magis quàm aliæ huic expoſitæ infortunio ſunt; uterus enim tumidus feces compreſſis inteſtinis ſupprimit. *Gottofredus Mœbius* diſpoſitionem etiam hæreditariam ad tribunal citat, *l. 2. par. 2. c. 6.* contagiô à parentibus cum ſemine & lacte uterino in ſobolem transfusô. Naturalis inteſtinorum anguſtia in nonnullis obſtaculo eſſe poteſt.

VI. Ex *non naturalibus* operam ſuam pollicetur *Aër*, cujus ambientis cum qualitatibus corporis noſtri humoribus quaſi neceſſaria intercedit analogia, isque potiſſimùm frigidus, qui quæ in ventre ſunt, indurat ex *6. Epide. ſ. 7. t. 26.* adde *comm. Gal. 5. t. 27.* calidus, æſtivus & fornacis *Capivaccio l. c.* ſuſpectus. Ventus aquilo *lib. de humor. & 3. aphor. 5.* eôdem nomine incuſatur. Conſpirant *cibi* notatis jam antè vitiis & qualitatibus impræ gnati, copiâ excedentes, calefacientes, nimis exiccantes, aromatici, craſſi, viſcidi, digeſtu difficiles, vel flatulentiâ divites, unde coctioni, ſecretioni & excretioni negotium faciunt, motum ad alvum impediunt, materiam ſuſpendunt; auſteri, acidi, ſtiptici & adſtringentes, primâ præſertim mensâ ſumpti & jejunô ventriculô, ſecundùm communem, (qua de tamen *Gvern. Rolfincius meth. Med. ſpec. comment. l. 2. ſ. 3. c. 58. Bernhard. Svalve querel. & opprobr. ventric.* cenſura obſervatu digna eſt) corrugant internam cavitatem & conſequenter lubricitatem neceſſariam pervertunt. Hos inter panis ὁ πάνυ aliàs, cùm nihil huic deeſt, primas habet, quantitate ventriculum nimium gravans, ex officina ſua recens calensque, ob ætatem mucidus, bis coctus, nauticus, minus fermentatus, plumbeus, adde *Kergerum de ferment. 53. c. 2.* Juvant boum aratorum & vetularum vaccarum carnes, aliæ ſucci craſſi feraces, fumô induratæ, piſa, lentes, fabæ, caſeus, *4. de vict. rat. in acut.* Non ſine ratione farinam crudam *Fabrit. Hildanus c. 6. obſ. 34. & Mich. Ettmüllerus in valetud. infantil. c.*

2. §. 16.

2. §. *16.* cum lacte vel aqua ſubactam & in pulmentum inſtar viſcoſi glutinis redactam in infantibus deteſtantur, bibliopegis pro glutinandis chartis utiliorem, quam pro nutritione, quorum *ille* inde periculoſiſſimam pylori obſtructionem natam ſcribit *l. c.* Inter ſtiptica & adſtringentia veniunt cydonia, pyra, poma auſtera, meſpila, ſorba immatura, caſtaneæ præſertim crudæ: alimenta delicata, paucis ſcoriis excrementitiis prædita; nec non inediam ad alvi etiam ſtipticitatem facere communis doctrina eſt, de quibus *Theſ.4.* jam dixi. Paria cum cibis *potus* pollicetur, vel nullus, vel debitô parcior ſumptus, unde nec chylus, nec feces diluuntur ſatis, vel jam damnatis præditus viribus alius. Frequenti calidarum ſulphurearumque aquarum uſu non nemo, exſiccatis fibris corrugatisque inteſtinis, nec non motu periſtalticô impeditô, obſtinatam expertus fuit alvum apud *Th. Bartholinum cent. 4. Hiſtor. Anat. 40.* Acidulæ multô ſpiritu acidô ditatæ idem minantur. Spiritum vitrioli ſincerum & ſimilia *Gliſſonius* huc trahit, quod pylorum nimis coarctando ſtrangulant, ut hinc nihil è ventriculo exeat, *l. c. c. 24.* ab uſu decocti columbi cum ſaſſa fr. arefacta concidiſſe inteſtina *Joh. Rhodius c. 1. obſ. Med. 87.* teſtatur; ab eſſentia roris-marini familiariter ſumta, humidô ventriculi abſumptô, *Panarolus* in patre quodam Cappucino exiccata ſtercora ſuſpicatur, *pentecoſt. 3. obſ. 29.* idemque à calidis medicamentis aliis contigiſſe *Marcellus Donatus Hiſt. l. 4. c. 10.* refert; conſpirare cum cibis & potu adſtringentibus medicamenta adſtringentia experientia quotidiana teſtis eſt. Sudorifera, diaphoretica, humiditatem corporis ad περιφέρειαν, diuretica, purgantia debiliora in matulam profundentia, alvum exiccant; hypnotica, narcotica, expultricem ſopiunt: nimius quin & purgantiũ uſus, præter id, quod lubricitatem inteſtinorum tollat, inteſtina ſui hinc oblita muneris ſegneſcere facit, ſecundùm *Bernhard. Swalve disquiſ. therapeut. gener. ſ. 2.* Motus immoderatior, equitatio & vectio in curru velocior ſecundùm *Sennertum l. 3. prax. p. 2. ſ. 3. c. 4.* in culpa ſunt, ut & itinera ſub ſole calidiore facta, longiora exercitia alia, unde humidum aliò vocatur, ſenſibiliter aut inſenſibiliter diſſipatur, excrementa ſuſpendunt; ita ob inſenſilem tranſpirationem nimiam alvus vix intra octiduum, idque parum, excrevit,

crevit, *ephem. naturæ curiosorum ad annum 72. obs. 46.* Otium ut in genere mali omnis origo est, rectèque Satanæ in moralibus pulvinar dicitur, ita *Senecâ* teste, ad hoc iners vergit valetudo, atque huic quoque morbo fomentum præbet; languescit enim sub hoc tantùm non omnis corporis vigor, sed & in specie expultrix vis remittit, humoresque viscosi, pituitosi cumulantur p. n., de quibus post. Huic præcipuè causæ frequens hoc & quasi proprium symptoma Literati & vitâ sedenteriâ gaudentes debent. Somnus & vigiliæ si modum excedunt, pari cum prioribus passu ambulant, alvum impediendo, utque feces tardius descendant, procurando. Excrementa ipsa sibi obicem ponunt, si in specie ventriculi & intestinorum reliquiæ inutiles debitô per inferiora tempore non exeunt, sed intestina infarciunt; ita ob neglectam quidam fecum depositionem in itinere miraculosam alvi adstrictionem incurrit, apud *Salmuthum c. 3. obs. med. 45.* Si pituita intestinalis plus justô aucta, inspissata, vias obstruit, inviscat, quod fatum *Lipsii* fuisse in vita *Heurnii* legitur, ubi evacuata pòst materia intestinum ejectum mentita fuit; similèque quid aliis evenisse *Fernelius l. 6. de part. morb. & symptom. c. 9.* testis est. Si viscida sensum obtundit, si bilis, hepatis excrementum, non influat sufficienter, alvinarum scoriarum non modò sequestrationem non juvat, sed & felicem, promptamque secessionem, non abstergendo, non diluendo, non stimulando, impedit. Si humor pancreaticus debitam sui miscelam denegat, acidior, quasi convulsione tunicarum interiorum, retractione ad superiora factâ, motum peristalticum ordinarium invertit, unde ad os subinde redeunt excrementa, quo de casu legi *Joh. Drawizius* meretur *de sympt. scorb. c. 8.* Si flatus naturales, qui secundùm *Glissonium l. c. c. 24. & seq.* intestina à flacciditate vindicant, motum eorundem peristalticum distributivum exercent atque vigorant, fibras tunicarum ad expulsionem stimulant &c. non adsunt; adde *Helmontium de flat. n. 37. & 39.* Mistionem sive Venerem, quæ in ventre sunt, indurare *Hippocrates author est, 6. epid. l. c.* Animi pathemata ut in totum sibi corpus ejusque actiones jus sumunt & potestatem, ita & alvum sistere posse, per exempla & rationes eunti, nec dictu, nec probatu, difficile erit. Igitur hoc supersedeo labore & ad *Causas p. n.* quæ restant, transeo.

VII.

VII. *Has* tantùm non omnium viſcerum partiumq; diſpoſitiones p. n. ſuggerunt; potiores brevitatis amore tangam. Ventriculus, ſive calidior ſit, & corrumpat cibos in nidorulentum quid ſiccumque, ſive frigidus & non debitô tempore, non feliciter, finiat coctionem ſuam, egeſtionem alvi impedit, judiciô *C. Hoffmanni l. c.* Pylorus obſtructus apud *Hildanum l. c.* ſcirrhoſus apud *Phil. Salmuthum, c. 1. obſ. med. 20.* tranſitum in inteſtina prohibet. Ipſorum inteſtinorum intemperies calida & ſicca feces exiccat; frigida & humida fibras, ne contrahantur, laxat, tumores inflammatorii aliique vias intercipiunt, obſtruunt calculi, vermes, pituita viſcida, materia nigra, inſtar terebinthinæ tenax, quam non, niſi febriculâ comite, mulier quædam excernere potuit, apud *Th. Bartholinum c. 4. Hiſtor. Anat. 40.* quælibet corpora ſolida alia intra inteſtinalem fiſtulam ſubſiſtentia idem patrant; exemplo fuerunt aurei nummi deglutiti apud *eundem c. 3. epiſt. med. 69.* nuclei ceraſorum & prunorum trium plus minusve librarum pondus æquantes apud *J. Nicolaum Binningerum c. 2. obſ. 20.* plumæ, lapilli, filum & ſtramen ab infante excreta apud *Fabr. Hildanum c. 3. obſ. chir. 75.* Spongiam compreſſam & deglutitam imbibitâ humiditate hærere in tranſitu & ſuffocare *Gliſſonius* ſcribit. Excreſcentia carnea inſtar renis vervecis biennalis cauſam obſtructionis præbuit, *ephem. nat. curioſ. ad ann. 6. & 7. obſ. 97.* Subſtantia membranea jejuni in cartilagineam indurata apud *Ballonium 1. epid. ad ann. 15. 24.* ileum nodoſum, contortum, ob motum periſtalticum variâ fibrarum flexione impeditum, difficilem alvum fecerunt *ephem. nat. curioſ. ad ann. 1. obſ. 126.* malumque hoc ab ipsâ ſtatim conformatione accidiſſe, & frequentius fortè hodienum fieri, quàm obſervatur, *Author l. c.* ſuſpicatur. Illapſus inteſtinorum, ubi vel pars inferior ſuperioris in ſe portionem haurit & abſorbet, vel ſecundùm *Sylvium* inferior ſubit ſuperiorem *l. c.* (caſum utrumque *Gerhardus Blaſius obſ. med. p. 3. l. 3.* vidit), obicem *ponere* poteſt; ubique enim contentis tranſitus præcluditur. vide *Panarolum pentec. 1. obſ. med. ult. Th. Bartholinum c. 4. epiſt. med. 93.* & hoc quidem *Gliſſonius* frequentius, in ileo, rarius *Warthonus* in colo factum obſervavit. Hôcque poſitô eò minus de convoluto hoc ipſo inteſtino, quin idem patrare

B poſſit,

possit, cum *Francisc. de le Boe Sylvio l. 1. prax. c. 15.* dubitandum; vidit hoc septem diversis in locis ita convolutum, ut cibis, potui & fecibus, omnem denegarit transitum *P. Barbette in prax. l. 4. c. 7. obs.* 2. deprehensam eandem *Magnificus Dominus Præses* in Gymnasio Patavino novit, & his & pluribus oculatis testibus *L. Riverius* accedit *prax. l. 5. c. 2.* Intestinorum vulneratio aut ruptio, quæ colo accidit apud *Benningerum l. c.* coërcuit alvum, per umbilicum excrementis ejectis in *ephem. nat. curios. ad ann. 3. obs. 64.* ex inguine dextro propter herniam exulcerato *ibidem obs. 122.* in abdominis cavum effusis apud *Riverium c. 3. observ. Med. 26.* Asperitas & corrugatio interioris tunicæ fecum descensui, etiam liquidarum, ad secundum vel tertium diem resistit secundum *Glissonium l. c.* Hernia intestinalis, umbilicalis, gangrænâ non rarò & morte ipsâ sequentibus, obstructionis causa fit: scirrhus, ulcus cancrosum cœci malum peperit apud *F. Hildanum c. 1. obs. chir. 61.* Flatuum p. n. retentio secundùm potissimos subinde obstaculo est, ut nec egredi quicquam è ventre, nec ingredi possit; verisimilius tamen hîc quasi convulsionem intestinorum seu contractionem parietum superiora versùs fieri autumo, quam ipsa prodere cura causam videtur, quæ humectantibus & relaxantibus illam intestinorum retractionem feliciter perficitur, vid. *Joh. Drawizius l. c. c. 8.* In ano ipso sæpe impedimentum est, si stercora hîc cumulantur & indurantur; exemplum *Panarolus* reliquit *pentec. 3. obs. 28.* si vasorum hæmorrhoidalium tumor, condylomata viam obsident: si ulcus hîc nascitur *ephem. nat. curios. ad ann. 2. obs. 77.*, si coalescit secundum utraque latera ex *Marcello Donato l. 4. Hist. med. mirab. c. 10.* quod post dysenteriam factum notavit *J. Rhodius c. 2. obs. med. 82.* si obstruitur à re extrinsecus immissa; sic à cauda porcina meretrici in anum intrusa apud *Petrum de Marchettis obs. chir. de fistul. ani & intest. recti obs. singulari ult.* alvus integrum sextiduum suppressa fuit; si planè clausus & imperforatus est, cujus exempla hinc inde petere potes. Ani stupor, paralysis, nimia refrigeratio, vis narcotica, nervorum resolutio, sensum tollunt, animalem spiritum subtrahunt; qua ex causa posteriori in nobili virgine excretiones omnes ad plures annos abolitas *Gu. Andernacus*

nacis comm. med. vet. dialog. 8. memorat. In eundem effectum tumores aliaque vitia partium vicinarum, mesenterii, hepatis, pancreatis, lienis, renum, uteri, vesicæ, abdominis, conspirant, comprimendo, alterando, bilis aut pancreatici humoris influxum impediendo &c. Læsô peritonæô alvi contumaces obstructiones oriri, coccyge intortâ feces morari *Theodor. Schenckius exerc. Anat. 4. l. 1. s. 2. c. 12.* author est. Musculi abdominis undecunque læsi subsidium, quod debent, non afferunt, mens ipsa laborans in deliriis molestiam non curat, non animadvertit. Variolæ materiam ad cutim, catarrhi ad nares, salivatio ad palatum vocantes, aberrationis à via ordinaria causæ existunt: vasorum denique lacteorum p. n. rapacitas à *Glissonio* quoque in jus trahitur.

VIII. Transeo ad *Signa*, quorum nonnulla *affectum* ipsum, nonnulla *causas* produnt, nonnulla *futura* præsagiunt. Quà *priora* multum laborandum non est, malum enim ipsis sensibus patet, ægrorumque hoc querelæ satis superque manifestant. Causas autem ut noris, harumque varietatem distinguas, in curationis præsertim puncto, maximi res momenti est; quî enim auferes, quod ignoras? quì curabis, quod nescis? De externis, an scil. aër, cibus aut potus, ingesta alia, an motus corporis aut animi, similiaque inculpari possint, æger & adstantes Medicum monebunt; internæ στοχασμῶ Medici accuratiori opus habent. Ventriculi intemperiem & intestinorum propria manifestabunt symptomata, indigestam crudam multam in ventriculo materiam crassum plerumque & viscidum sputum, post sumtum cibum ructus, compressio thoracis, spirandi difficultas ostendunt: pylorum occlusum materiæ comestæ jugis per vomitum rejectio, inflammationem intestinorum dolor ingens, fixus, distendens, febris &c. produnt, tumor subinde manu tactuque palpari potest, ex *6. de loc. aff. 2.* Feces induratas assumta exiccantia, potus intermissus, suspectas reddunt, intestina loco mota & quocunque prolapsa, sensus observant. Lacteorum rapacitas, excrementa sicciora, duriora, in forma pilularum, stercoris caprini instar, relinquit. Intestinorum illapsus, convolutio, contorsio, non nisi post obitum patent. Intestinum rectum afflictum sedes doloris, frequens dejiciendi cupiditas ex *Rod. à Fonseca t. 2. con-*

fult.med.90. oſtendunt. Anus clauſus tactu & viſu judicatur; pituitam tenacem & p.n. cumulatam cruditas præcedens multa, flatus plurimi, murmura familiaria, ventris frigus patefaciunt: bilis impeditum influxum icterus accuſat, humiditates alias aliò raptas ſudores multi, nimia διαφόρησις, διούρησις, ſalivatio, variolæ, catarrhi monſtrant; viſcerum vicinorum intemperiem calidam caloris p. n. in affecto loco ſenſus, ſubinde etiam φλόγωσις in facie detegunt; ſtuporem, ſenſum abolitum, nervorum reſolutionem, animalium ſpirituum defectum, paralyſis, apoplexia, veternus &c. indicant: ubi calculi vel vermes in culpa ſunt, propriis ſe ſignis revelant.

I X. Quà *Prognoſtica*, utut non rari viſi ſint, qui alvum conſtipatam quaſi naturalem & innoxiam circumferunt, qualis fuit, qui ſemel ſolùm per integram ſeptimanam, & quidem die ſemper Jovis exoneravit ventrem apud *Phil. Salmuth. c. 2. obſ. med. 65.* alii ſecundâ, tertiâ, quartâ ſeptimanâ apud *Joh. Rhodium c. 2. obſ. med. 81. Ephem. nat. curioſ. ad ann. 73. obſ. 265.* tertiô vel quartô menſe apud *Panarolum pentec. 1. obſ. med. 1.* Integrum poſt biennium apud *Welſchium obſ. med. Rümler. 68.* depoſuêre: plerumque tamen *ex cit. l. 6. epid. ſ. 3. t. 1.* res malè cedit, indeque obrutô capite dolor, vertigo, fiunt apud *Schenckium l. 1. obſ. med. p. m 163.*, memoriæ debilitas apud *Th. Mermannum l. 3. conſult. med. 25.* appetitus, coctio, læduntur, vomitus, colica, ileum malum oriuntur, febres ſurgunt teſte *Bartholino c. 6. obſ. 38.* catarrhi apud *Schneid. l. 4. de catarrh. ſ. 1. c. 4.* corporis totius laſſitudo, refrigeratio quaſi morientis, lipothymia, ſequuntur; æger prorſus mutatus, macilentus, pallidus, facie cadaveroſâ, totus fœtidus factus fuit, apud *Panarol. pentec. 3. obſerv. 28.* epilepſiæ, in pueris præſertim, prodromus eſt apud *L. River. obſ. com. à D. Petro Pachequo 50.* ſanguinis vanus conatus è naribus ſtillicidium, lacrymarum ex oculis fluxum, ani, uteri, ſed imperitis, procidentiam, veriùs membranæ pudendi extenſionem, ſecundùm *Barbette chir. c. 8.* minatur, apoplexiæ metum apud *Salmuth cent. 2. obſ. 65.* facit, imò mortem ipſam apud *Rhodium c. 2 obſ. 77. Panarolum pentec. 3. obſ. 29. River. obſ comm. à Jac. Formio 18.* infert. Potiſſimùm autem malè ominari debemus, ſi

ab

ab inflammatione inteſtinorum dependet, quæ plerumque lethalis; ſi à contortis, convolutis, nodoſis, illapſis inteſtinis, ſi ab hernia incarcerata, à coalitu laterum inteſtinorum, res fere deſperata habenda. Si tamen in illapſu pars inteſtini inferior ſubit ſuperiorem, curationis ſpes ſupereſt ſecundùm *Sylv. loc. c.* In paralyſi, veterno, apoplexia, miſerrimus itidem ægri ſtatus eſt; Si anus clauſus ſecundum totum muſculum coaluit, incurabile; contra, ſi membrana tantùm obducta eſt in exterioribus; inteſtinorum quaſi convulſio multum non rarò etiam negotii faceſſit; obſtructio à fecibus ut plurimùm non ita difficulter curatur, ſi tamen ſtercora nimis indurata, quaſi incuneata ſunt, præſertim in tenuibus, quod accidit Patri Cappucino apud *Panarol. l. c. pentec. 3. obſ 29.* in omnibus inteſtinis, quæ referta inſtar ſanguicolorum in inſpectione comparuêre apud *River. in obſ. Form. comm. 18.* mortis non rarò cauſa fiunt; pituita viſcidior totum colon obducens apud *Salmuth. c. 1. obſ. 78.* verè gypſea idem infarciens, ut ſolidum totum videretur, apud *Fernel. 6. de part. morb. & ſympt. c. 9.* omnibus fecibus ſuppreſſis enecuit. Feliciorem fortunam mitiores cauſæ ſpondent. Ætati quod debetur malum, ætate ſolvitur ex 2. *aphor.* 20.

X. Quà *Curationem*, omnis illa in cauſarum ablatione conſiſtit, quæ ut variæ ſunt, ita varia etiam remedia poſtulant; intemperiei nimirùm corrigendæ alterantia debita præſcribenda, feces induratæ emolliendæ, lubricandæ, reſerandæ viæ, expultrix ſtimulanda obſtacula omnia removenda, pituita craſſa, viſcida incidenda, abſtergenda, bilis & pancreaticus humor in viam reducenda, naturalis horum efferveſcentia promovenda, motus inteſtinorum periſtalticus juvandus, ſitus reſtituendus, partium aliarum peccantium ratio pariter habenda. *Auxilia* in quamcunque parata partem ex conſuetis fontibus, *chirurgico, pharmaceutico, diætetico* petenda.

XI. Quærere autem non abs re eſt: an etiam hîc quid ſubſidii *Chirurgia* ſubminiſtret? Venæ ſectio generoſiſſimum alioquin remedium audit in graviſſimis morbis, quod ſæpe unicum faucibus ægrum mortis ſubducit; quam & hoc loco probo, ſi ab intemperie calida, forti inflammatione ſive inteſtinorum ſive

 viſce-

viſcerum vicinorum, malum dependet: *Alex. Trallianus* alvi & urinæ excretionem ita ſæpe promovit *l. c. de colic. dolore ex inteſt. inflamm.* ita *Balthaſar Timæus* in alvi conſtipatione à lienis intemperie nata venæ ſectione uſus fuit. *l. 3. caſ. medic. 14.* poſt hanc ſanguiſugas hæmorrhoidalibus apponendas in juvene melancholiâ hypochondriacâ laborante, pro calore interno ventilando, *Th. Mermannus l. 3. conſult. med. 25.* ſuaſit. In ano clauſo omnis in chirurgia curationis ſpes ſedet, qui ſectione ſecundùm rectitudinem, ubi veſtigium viæ apparet, aperiendus, ſi membrana craſſior & robuſtior intercedit; ſi tenuior & mollior, perruptioni digiti ſufficiunt ſubinde, ſecundùm *Paulum*, utut *Aquapendenti* operatio hæc non omnino placeat, *de oper. chir.* pòſt cannulâ plumbeâ aut argenteâ medicamento deſiccante, de ceruſſ. minio, diapomphol. inunctâ & immiſsâ, ne iterum coaleſcat vulnus, impediendum; caſum & integram curationem *Guilhelmus Fabritius cent. 1. obſ. chir. 73.* ſuggerit. Si totus muſculus coaluit, & veſtigium ani nullum adeſt, malum incuratum relinquit *Aquapendens* ob metum vulnerationis muſculi, aut fortè ſecuturum involuntarium fecum exitum *l. c.* In inteſtini intus ſuſceptione, mediis ordinariis nequicquam proficientibus, *Barbette chir. l. 4. c. 2. pr. l. 4. c. 3.* cucurbitulam magnam non ſcarificatam parti dolenti aut umbilico reiteratam appoſitam laudat: imò ſectione muſculorum abdominis & peritonæi factâ, digitis ſuſceptum inteſtinum extrahi & ægrum forſitan ſalvari poſſe idem credit: quæ eadem in motu inteſtinorum inverſo à contorſione, involutione &c. ſi tentanda ſunt, locum haberent. Huc refero, quod monſtro ferè ſimile eſt, verbera in obſtructione alvi prodeſſe; ita enim de his *Th. Campanella l. 3. med. c. 5. art. 12.* Princeps Venuſiæ, ſcribit, muſicâ clariſſimus noſtrô tempore, alvum deponere non poterat, niſi verberatus à ſervo ad id adſcito; addit, poſſe hoc motui dari cogenti ſpiritus ad interiora; quam cauſam nunc non diſputo: uſum tamen verberum in Medicina, qui plenius noſſe cupit, *Th. Bartholinum & Joh. Henricum Meibomium de flagr. uſu. in re med. & vener.* evolvat. Ad præſens *Rolfinccius* negotium formulam jocosè ſequentem ordinat: ℞. *flagrorum vel virgarum paria duo impingantur alternatim lumbis & natibus; ſolvetur alvus.*

Chi-

Chirurgiæ nonnulli infuforiæ, multum etiam tribuunt, quâ laxans venæ materia infunditur, vid. *Phil. Jac. Sachſius ocean. macro-microcoſm.* §. 155.

XII. Reliqua ſpes in *Pharmacia & Diæta* poſita eſt, quarum *illa* medicamenta omnis generis interiora per os & anum offerenda, & exteriora variis applicanda locis ſubminiſtrat. Notandum tamen in genere & præcipuè circa interiora, δραστικοῖς periculoſis leniora ſemper præferenda; præcluſô enim inferiori gutture dubio procul vano cum ſucceſſu omnia violentius propulſa per ſuperiora redibunt. In ſpecie autem ad emollitionem fecùm, humectationem & lubricitatem, retractionem & quaſi convulſionem corrigendam inteſtinorum, per os oleum oliv. recens, amygd. dulc. ex cereviſia calida, brodio ſeu juſculo carnium, cremore ptiſanæ, it. manna Calabr. in juſculo, caſſia & ol. amygd. dulc. vel decoct. prun. damaſc. porrigi poſſunt. *Cardanus* mannam in aq. borraginis diſſolvit, & per balneum Mariæ deſtillatum ab ℥j. ad ℥ij. propinat. lactis crem. & ſerum aſſumta jejunô ventre per os proſunt, pruna laxantia, ficus pingues, paſſulæ laxat. rob. paſſulat. ſi præſertim ſanguinis ſuſpectus & viſcerum calor eſt, ſpecies diaprun. confectio paſſulat. *Mynſicht.* elect. de tamarind. vinum paſſulatum laxativum *Timæi*, cremor tartari, hujusque tinctura cum juſculo ſumta, pilulæ Angel. bened. *D. Spinæ*, de ammon. *ejusd. Francof.* laxat. *D. Haugii D. Glaſſii.* marocoſtin. piper album in prunis emollitis ſecundùm *Cratonem in conſil.* ſui naturam officii admonent; horumque numerum tantum non innumerum promptuaria & hodegi Medicorum varii promunt. *Galenus* quinque caricas, in quarum unaquaq; ſem. cartham. decortic gr. 3. vel 4. exhibet, ad leniendam alvum deprædicat. *Roder. à Fonſeca* lac aſininum c. ſacch. ad libram ſumtum jejunô ventre remedium ſingulare vocat *t. 2. conſ. med. 90.* Per inferiora *clyſteres* conveniunt, itidem magis emollientes, lubricantes, laxantes quàm acres, fortius ſtimulantes; ex ſolo ol. communi olivar. lin. butyro & lacte, mucilagine ſeminis lini, ficuum, malvæ, altheæ, butyr rec. crem. hord. ad mucilaginem & lentorem cocti cum unguent. clyſmatico fieri poſſunt: commodè lac ſolum tepidum cum melle injectum, aut ol. amygd. dulc. q. ſ. mixtum clyſteris

loco

loco esse potest; locô ol. amygd. substituitur chamomelinum liliaceum vel commune. Quod si acrioribus interdum opus est pro intestinali glutine abstergendo, adsumi potest el. hier. picr. c. agar. Nicol. Logad. bened. laxat. ol. rutac. diacolocynth. &c. clyster ex croco metallorum, filtratô tamen decoctô, multum prodest: ubique tamen aures vellicet illud, ne quid nimis; ne quotidiana in consuetudinem abeant, aut his assuescat natura, nec, nisi clystere vel alio sollicitata, suum ad officium redeat. Notandum insuper gravidis nec clysteres, nec pilulas, præsertim aloeticas, satis congruere, sed diætam fere sufficere alvum emollientem, pruna momento cinamomi consperſa & in aqua cocta, nec non mannæ ℥ß vel ℥j. dulcorata interdum & horum similia, quibus de circa *diætam*. Urgente tamen necessitate clysma ex lacte, saccharo, butyro, aut ex brodio carnis, saccharo aut oleo communi, addito pauco sale *Th. Mermannus l. 3. consult. 26.* concedit.

XIII. *Suppositoria* succedanea esse possunt, eaque vel ex lardo solo formata, oleô aut butyrô illita; globulus saccharatus moschatus, sevum hircinum, ficus inversa, & oleô olivarum inuncta & similia in infantibus huic officio satisfaciunt. In adultioribus ex melle ad duritiem cocto, salis tantillo, imò etiam speciebus aliis additis, extruuntur. Ex alumine pulveris. tragac. & aq. rof. *Angelus Sala* satis efficacia parat. Aliô planè inusitatô, ligneô cochleari majusculô violenter intrusô, alvum pertinacissimam solvit *Baro* quidam *Silesius ephem. nat. curios. ad ann. 1. obs. 98.* Ligneum suppositorium tale jam antè etiam expertus fuit quidam apud *Salmuth. c. 3. obs. 47.* substituit alius digitum immissum juvenis apud *Panarol. pentec. 3. obs. 28.* In casu desperato, ubi duro nodo durus quærendus erat cuneus, ne quicquam hîc solutivis, sive per os, sive per anum adhibitis, proficientibus, *vomitorium* ex tart. emet. gr. 6. in aq. pingui non salita datum, adjectô simul suppositoriô, alvus ἄνω καὶ κάτω soluta fuit, *ephem. nat. curios. ad ann. 3. obs. 26.* Eadem *Rodericus à Fonseca* admittit in robustis *t. 2. obs. med. 90.* ipseque *Cons l. 2. devict. ratione* commendat, si ob errores externos in diæta commissos, vel naturalem ventriculi imbecillitatem viscidum & pituitosum congestū fuerit,

XIV.

XIV. *Helmontius* in ileo, ſtercore durô, quod contra vulgarem, imò *ἀυτοψίαν* ipſam, ſtatuit, inteſtinum obſtruente, neminem, ùt jactat, perire ſivit, ſed potandos globulos plumbeos muſquetarum, ut ſui ſolùm pondere excrementum propellerent, dedit: quò enim plures, ſcribit, hauriuntur & majores, eò tutior & celerior ſequitur ſanatio; interea æger ſtet, ambulet vel velut ducatur erectô abdomine; quod etiam in convolutione & illapſu, præſertim parte inteſtini inferiori ſubeunte ſuperiorem, ſecundum *Sylvium*, (qui plumbeas & aureas hunc in finem pilulas commendat, ut Henricus ab Heer etiam argenteas) ſpem curationis reliquam facit *l. c.* Alii ex regulo antimonii aliquoties fuſo globulos ſimiles formant, alii chalybem deglutiendum propinant. Argentum vivum ad ℥iij. imò ad ℔. iij. *Paræus* exhibitum refert, eidemque palmam præ reliquis omnibus concedit, innoxiumque ſumtum *Henricus ab Heer obſ. med. opp. rar.* 2. confirmat. Mortuus tamen nonnemo poſt propinatum hoc Patavii fuit, rupto ileo in fine ſui ad palmæ longitudinem, ut ex ore *Magnifici Domini Præſidis* habeo. Anceps ergo eventus eſt, & tantùm deſperatis, conſuetis non juvantibus, à Medicis, quorum authoritas ſarta tecta eſt, exhibeantur, ſecundùm *ephem. nat. curioſ. ad ann. 3. obſ. 315.* Subinde tamen audaces fortuna juvat. In malo aliàs conclamato nonnulli ad follem *Hippocratis* ex *3. de morb.* aëre calidiori impraegnatum confugere jubent, qui inteſtina dilatando obſtructionem ſolvat. Hunc quidem *Petrus Salius Diverſus* nec ſe nec alios felicem expertos eſſe ſcribit, præter unicum *Amatum Luſitanum*, qui, ùt addit, ſi ei credendum, ſemel hac curandi ratione felici cum ſucceſſu uſus eſt; *Epiphanius Ferdinandus* tamen *Joh. Altimari* Medici celebris filium hôc modô ad miraculum usque mortis è faucibus retractum memorat *hiſt. 74.* modumque applicandi *Alex. Trallianus lib. 10. de colic.* monſtrat, ſed in inflammatione rejicit. Tuſſis, ſternutatio, vehementiores motus alii, non raró etiam auxilio ſunt, experimentô *F. Plateri l. 1. obſ.* pari ferè modô, quo *Cous* partum difficilem ſternutatione promoveri aſſerit *5. aph. 35.* Si malum ab aliis cauſis partibusque dependet, ipſis his debitè remotis, partibus in integrum reſtitutis, curabitur & illud. Prolixè autem huc omnia & ſingula adducere ob pa-

gel-

gellarum anguſtiam nec libet, nec licet: in ſpecie *Th. Mermannus* condylomatum curam ſiſtit *l. 3. conſult. 31. Bilis* & pancreatici humoris correctio ex *Sylvio* peti poteſt. *F. Hildanus* cum pluribus conſtipationem ab acidulis curandam docet *de acid. Grisbac.* De cæteris Practicorum volumina paſſim obvia conſulantur.

XV. *Externorum* verò dememiniſſe non oportet, qualia ſunt inſeſſus, fomenta, epithemata, unguenta, linimenta, olea, aquæ &c. quæ abdominis variis partibus, plantis pedum, volis manuum, naribus, oculorum angulis admota proſunt. Illa ex emollientibus, malv. alth. beta &c. chamom. melil. branca urſina, pariet. ſem. lini, mucilaginoſis variis conſiunt, ut vel æger immittatur, vel abdomini applicentur. Umbilico unguentum clyſmaticum, de alth. ol. lin. cum ſtuppa cannabin. pingu. anſ. unguentum de arthenit. emolliens & laxans *Timæi*, ex malva in butyro frixa & fortiter expreſſa *Solenandri*, imponendum. Præſegmina unguium manuum & pedum nodulo incluſa & alligata umbilico, ſed ad conatûs ſenſum, aut ſecundùm alios, poſt unam horam, ob metum vehementioris fluxus removenda *Jonſtonius* commendat, idemque ex aliorum ore *Schröderus lib. 5. pharmac. medic. chym. claſſ. 1. n. 23. Rolfinc. meth. medic. ſpec. comment. l. 5. ſ 7. c. 14.* referunt, ipſasque hydropicorum aquas exantlare creduntur. Vires alii antimoniales, alii ciclaminares & colocynthiacas, imò venenatas prorſus incuſant, vid. *Beckerum in microcoſ. Rolfinc. l. c. l. 5. ſ. 8. c. 1.* Utut ſit, intus præbitam horum raſuram, vel in minima quantitate, ἄνω καὶ κάτω moviſſe, etiam antimonió & hellebori extractó incaſſùm datis, *Henricus abHeer αὐτόπτης* teſtis eſt *obſ. cit. 29.* idemque complures alii experti perhibent Roberti: ſordida tamen hæc ſunt *Danieli Ludovici*, Medicaſtrorum negotiationibus quàm comptæ medicorum praxi aptiora, *de pharmac. modern. ſecul. applic. diſſert. 1. de purg. vom.* Tilemannus ani orificio ſequens applicandum præſcripſit: ℞. fell. tauri, ſalis gemm. aloës, ol. comm. anaticâ proportione, f. ung. *de mat. medic.* Stercora ſtercus propellere dicuntur, unde bovinum aut efficacius caprillum abdomini admoventur teſte *Frid. Hoffmanno in m.m. Wal. l. 1. c. 19.* Aqua aloëtica, ſol. *Mynſ* ventriculo inungitur. Abbatiſſa quædam quotiescunque purgari volebat, compreſ-

ſas

ſas pilulas una ex parte madefactas ventriculo appoſuit, ſuoque ita deſiderio ſatisfecit, authore *Fallopiô de purg. c.* 2. Similem pilularum maſſam Medicus quidam matronæ delicatæ valdè & medicamentorum per os ſumtionem omnium reſpuenti plantæ pedis ſuppoſuit, ut purgaretur per alvum apud *Höferum in Herc. Med. l. 3. c. 5.* Aloë & Colocynthis manibus detenta ventrem ſolvunt, ex *Nath. Highmoro corporis hum. disquiſ. Anat. l. 2. part. 2. c. 6.* naribus alia admota apud *Salmuth. obſ. 8. 14. Panarola pentec. 4. obſ. 28. Binningerum c. 2. obſ. 86.* oculis inſtillata: ita empiricus famoſiſſimus *Mart. Rulandus* aquam poſſediſſe fertur, quâ majori oculi cantho illitâ aut inſtillatâ alvum ſollicitare novit; rationem *Rolfinccius* inquirit *diſſert. Anat. l. 2. c. 25.* ſed de his abundè ſatis.

XVI. Superſunt auxilia è fonte *Diætetico* ſcaturientia. Aëris autem hîc ſubſidium non planè nullum eſt, ſed ut calidus & ſiccus exiccat, ita frigidus & humidus ſine dubio humectat alvumque fluidam facit. Egregium hujus experimentum *Michael Savanarola* in Borſio Ferrarienſium Duce vidit, cui, aliis nihil proficientibus, inambulationem nudis pedibus per pavimentum marmoreum frigidâ aſperſum ſuaſit, alvumque aperuit, *Braſſavolô* teſte, *de medic. purgant.* idemque didiciſſe jam dudum ab experientia ruſticos ſcribit *Hieronymus Thriverus comm. l. 2. aph. 20.* ſi nudis pedibus obambulant ventrem pertinacem ſolvi, nec exemplô caret; ventre enim frigori in nonnullis expoſitô, idem fieri, nemo non novit. Conſenſum pedum cum inteſtinis *Sennertus* advocat, quem diverſi diversè explicant: ſanguinis circulus rem facilè expedit. Aliàs ad pororum cutaneorum à frigore conſtrictionem alvi fluor ſequitur ſecundùm *Williſium in rat. pharm. de purgat. ſ. 6. cap. 6.* tantùm enim ad alvum lubricandam addi ſcribit, quantum διαπνοῆ ſolitæ adimitur. Cibus & potus ſæpe unicum remedium ſunt, laudaturque panis à furfuribus non omninò liber; hic enim illô, qui ex ſincera natus farina eſt, ducendæ alvo aptior, elixa aſſis præferenda, butyrum recens, olera, cæteris paribus, ad emollitionem accommoda; v. g. malva, lactuca, ſpinachia, braſſica, atriplex, beta leniter elixa: cremor hordei ad mucilaginem cocti; ex fructibus

 ceraſa

cerasa dulcia, fraga, poma dulcia, armeniaca, persica benè matura; pulmenta ex uvis passis, ova recentia sorbilia, carnes vitulinæ, agninæ &c. prosunt; fugienda verò adstringentia quæcunque, cydonia, aliaque hujus ordinis styptica quôcunque etiam tempore sumpta; in fine enim mensæ admissa alvum ducere nec ratione constat nec experientiâ, ùt *Th. Mermannus l. 3. consult. 31.* verè confitetur. Potus etiam cibis conveniens sit, præstatque hîc potius in excessu quàm defectu peccare; Acidulæ multum Martis habentes alvum præ aliis cient. Confert matutina, ante & post mensam, moderata ambulatio: undę prudentiores non à somnô statim publicis se negotiis exponunt, sed corpus motitando, ventilando, prius ad excrementorum exonerationem invitant. Vigiliæ & somnus excedentes absint; novi, inquit *Willisius*, plures ventris constipationi obnoxios hôc tantùm remedii genere curatos, quod horâ prius assuetâ citius surgerent. Juvat alvum ad stimulum perceptum præstita naturæ obedientia, imo ubi etiam stimulus non est, manè & vesperi ad locum convenientem secedendo naturam excitare & irritare ad officium suum, quàm maximè prodest. Tandem animi affectus, curæ graviores, mœrores & similes exulent; corporis enim humiditates, vires omnes, imò vitam ipsam, teste *S. Codice*, furantur.

Tantùm.

DEO TRIUNI SIT LAUS ET GLORIA.

I.

SUnt ingesta bene hæc, bene sunt digesta, per Artem
Quæ *Müllere* bene hîc egeris: euge vales!

Congratul. s.
PRÆSES.

II.

Ad Clarißimum Dominum Candidatum
MÜLLERUM, De obstructâ alvo
disputantem.

MIror, ab obstructâ specimen cur sumpseris alvo.
Doctrinæ, tibi cùm cætera cuncta fluant.
Forsitan ut monstres, aliis quæ obstructa putantur,
Cuncta quòd ingenio sint adaperta tuo.

Ita gratulabundus ominatur
TOBIAS WAGNER, D. Cancellarius.

III.

DUm passim, è rigidâ Martis, Mortisque semente
Morborum exurgit perniciosa seges:
Promtus ades Müllere, manuque, & voce paratus,
Haud postremam affers, quæ medeatur, opem
Larga subest messis! Pistrinam age discute; felix
Auguror, ex messe hâc Te *molitura* manet.

LUDWIG GOTTLIEB BREUNING,
Jun. Ph. & Med. D. Phys. Stuttg.

IV.

Assurget Medicus tandem!

Sonnet.

DEr Arabs, deme sonst/ die Aertzte viel zu dancken.
Als der in seiner Sprach/ viel heilsames Entdeckt/
Hat doch denselben auch/ ein harten Dorn gesteckt/

In

In dem Er Sie einschleußt/ in Ewige Todes-Schrancken/
Sie werden nicht Erstehn; Schreibt Er/ gantz ohne wancken *
Wer ist/ den dieser Text von Aertzten/ nicht erschröckt!
Daß der nicht sollt' Erstehn/ der andre aufferweckt
Macht ein betrübtes Hertz/ und seltzame Gedancken.
Euch Herr Licentiat, hat mancher schon versehn.
Auch unter diese Aertzt/ so nimmer aufferstehn;
In dem Ihr was verweilt. Nun sicht man Euch doch leben/
Und offentlich auffstehn! GOtt schaff Hülff und Verstand
Daß Ihr recht wol besteht; und Eur Erfahrne Hand
Müß' andren mit der Zeit/ das Aufferstehen geben.

* Legit Arabs pro Rephaim mortui, Rophaim Medici, hinc nata παρερμηνεία duobus in locis Psalm. scil. LXXXVIII. v. 11. Et Esaiæ. c. XXVI. v. 16. utrobique enim est Medici non resurgent. Vulgatus quoque in Psal. cit. nomen Medici minori tamen cum contumelia retinuit; inde Medici, prout vulgo canitur, in hunc Psalmum introducti sunt. vid. Hotting. Dissertat. de Resurrect. num. XXII. p. m. 35. 36. Sixtin. Amama Antibarb. Bibl. p. m. 524. ubi dura & dira in Medicos à Judæis prolata invenies, diluta tamen.

Welches Eilfertigst aus Treuverbundenem
wolmeynendem Hertzen
gratulirend wündschet
M. Gustav-Adolph Jung/ August.
Hoch-Gräfl. Hohenloe-Neuensteinischer
Statt-Pfarrer daselbst.

V.

Ite mali, varioque truces certamine morbi,
MÜLLERUS Vobis incipit esse gravis!

In gratiam Amici sui
Disputando inaugurale decus capessentis
Gratulabundo animo
talia cecinit
M. Tobias Mærcklin, p. t.
Colleg. Martin. Oecon.

F I N I S.